

Dossier

Biblioteques escolars i serveis per a infants i joves

**La Biblio(r)evolució: una crida
a la cocreació des de les necessitats
de les comunitats educatives**

Àlex COSIALS

Bibliotecari. Ateneu Barcelonès. Coordinador de la Biblio(r)evolució
acosials@ateneubcn.cat

Anna JUAN

Antropòloga. Especialista en LIJ i biblioteques escolars. Impulsora de la Biblio(r)evolució
llunanna@gmail.com

Marta ROIG

Bibliotecària. Consell Català de Llibre Infantil i Juvenil. Impulsora de la Biblio(r)evolució
clijcat@clijcat.cat

Article rebut al maig del 2020;
revisat al maig del 2020.

La Biblio(r)evolució: una crida a la cocreació des de les necessitats de les comunitats educatives

Resum: La Biblio(r)evolució és una iniciativa impulsada el 2018 per la Fundació Bofill en el context del projecte Crides, que proposa que persones implicades en l'educació idein solucions pràctiques i innovadores per a problemes educatius reals. Amb aquest objectiu es llancen reptes complexos però molt concrets per tal que els mestres i els centres de la comunitat educativa de Catalunya que volen ser motors de la innovació pensin propostes per resoldre'ls. Per tirar-la endavant es va crear un consell assessor en què van participar Mònica Baró, Jaume Centelles i Carme Fenoll i una aliança amb entitats que treballaven i treballen des de diverses perspectives per a l'impuls de les biblioteques escolars: Amical Wikimedia, el grup Bibliomèdia, el màster en Biblioteca Escolar i Promoció de la lectura, el Consell Català del Llibre Infantil i Juvenil, el Col·legi Oficial de Bibliotecaris-documentalistes de Catalunya, la Fundació.Cat, el Gremi de Llibreters de Catalunya i el grup GRETEL.

Paraules clau: biblioteca escolar; innovació educativa; inclusió social; famílies; promoció de la lectura; centres educatius.

La Biblio(r)evolució: una convocatoria a la cocreación desde las necesidades de las comunidades educativas

Resumen: La Biblio(r)evolució es una iniciativa impulsada en 2018 por la Fundación Bofill en el contexto del proyecto Crides, que propone que personas implicadas en la educación ideen soluciones prácticas e innovadoras para problemas educativos reales. Con este objetivo se lanzan retos complejos pero muy concretos para que los maestros y los centros de la comunidad educativa de Cataluña que quieran ser motores de la innovación piensen propuestas para resolverlos. Para llevarla a cabo se creó un consejo asesor en el que participaron Mònica Baró, Jaume Centelles y Carme Fenoll y una alianza con entidades que trabajaban y trabajan desde diversas perspectivas para el impulso de las bibliotecas

escolares: Amical Wikimedia, el grupo Bibliomèdia, el màster en Biblioteca Escolar y Promoción de la lectura, el Consell Català del Llibre Infantil i Juvenil, el Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya, la Fundació.Cat, el Gremi de Llibreters de Catalunya y el grupo GRETEL.

Palabras clave: biblioteca escolar; innovación educativa; inclusión social; familias; promoción de la lectura; centros educativos.

The Biblio(r)evolution: a call to co-creation based on the needs of educational communities

Abstract: The biblio(r)evolution is an initiative promoted in 2018 by the Bofill Foundation as part of the Crides project, which proposes that people involved in education devise practical and innovative solutions to real educational problems. With this aim, complex but very specific challenges are being launched so that teachers and centres in the educational community of Catalonia who want to be drivers of innovation can come up with proposals to solve them. To implement the initiative, an advisory board was created with the participation of Mònica Baró, Jaume Centelles and Carme Fenoll, and an alliance with organisations that have and are working from various perspectives to promote school libraries: Amical Wikimedia, the Bibliomèdia group, the Master's Degree in School Library and Reading Promotion, the Catalan Children's and Young People's Book Council, the Official Association of Librarians and Documentalists of Catalonia, the .Cat Foundation, the Catalan Booksellers' Guild and the GRETEL group.

Keywords: school library; educational innovation; social inclusion; families; reading promotion; schools.

Introducció: Bufen vents de canvi

La Biblio(r)evolució és una iniciativa impulsada el 2018 per la Fundació Bofill¹ en el context del projecte Crides,² que proposa que persones implicades en l'educació ideïn solucions pràctiques i innovadores per a problemes educatius reals. Amb aquest objectiu es llancen reptes complexos però molt concrets per tal que els i les mestres i els centres de la comunitat educativa de Catalunya que volen ser motors de la innovació pensin propostes per resoldre'ls.

Per tirar-la endavant es va crear un consell assessor en què van participar Mònica Baró (UB), Jaume Centelles (mestre) i Carme Fenoll (excap del Servei de Biblioteques de la Generalitat de Catalunya) i una aliança amb entitats que treballaven i treballen des de diverses perspectives per a l'impuls de les biblioteques escolars: Amical Wikimedia, el grup Bibliomèdia, el màster en Biblioteca Escolar i Promoció de la lectura, el Consell Català del Llibre Infantil i Juvenil, el Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya, la Fundació .Cat, el Gremi de Llibreters de Catalunya i el Grup GRETEL.

El punt de partida va ser la constatació que el món viu immers en un canvi profund, ràpid i continu i el sistema educatiu no queda al marge d'aquest procés global. La tercera primavera pedagògica que ja descrivia Carbonell el 2016³ sacseja amb força el sistema, i fa aflorar noves necessitats i fórmules organitzatives que desdibuixen fronteres que abans semblaven inamovibles:

- Moltes escoles busquen construir projectes propis, més o menys disruptius, en funció

de diferents paràmetres i en esguard de programes i projectes d'innovació promoguts per una amalgama d'entitats de naturalesa molt diversa.

- Hi ha centres que aposten per trencar la divisió per nivells i per matèries i s'imposa el treball per projectes i competències, etc. Com assegura Durban,⁴ «La base de la innovació educativa en este momento ya no se focaliza en el uso de las herramientas y recursos digitales sino en los cambios metodológicos y en la transformación de la organización escolar. [...] La escuela necesita un modelo organizativo que contemple la docencia compartida y el trabajo interdisciplinar, grupos docentes que trabajan desde distintas disciplinas pero no desde contenedores estancos, o parcelas curriculares, sino a partir de establecer proyectos de aula o de etapa compartidos».
- Els docents avancen cap a un paper proper al del mentor, tutor o acompanyant. S'abandona progressivament el llibre de text com a base dels aprenentatges i es posa l'èmfasi en l'aprenentatge rellevant i amb sentit i en les competències, per damunt dels continguts clàssics. L'alumnat guanya un protagonisme actiu. I les seves preguntes o els reptes proposats pel professorat es comencen a situar a l'inici dels projectes.

En aquest context, per què... la biblioteca escolar?

Michèle Petit, en el seu apassionant llibre *Lecturas: del espacio íntimo al espacio público*,⁵ parlant de la por que en certs moments poden

1. Fundació cultural privada creada l'any 1969, impulsa iniciatives, recerques i debats per transformar l'educació a Catalunya.
2. «Crides: Educació demà», *educaciódemà.cat* [en línia]. Barcelona: Fundació Jaume Bofill, 2020. <<https://www.educaciodemà.cat/crides/hack-school/>> [Consulta: 19/05/2020].
3. Jaume Carbonell, «Les tres primaveres pedagògiques». A: *El Diari de l'Educació* [en línia], (5 de setembre de 2016). <<http://diarieducacio.cat/les-tres-primaveres-pedagogiques/>> [Consulta: 18/05/2020].
4. Glòria Durban, «La biblioteca y el cambio educativo: un binomio irresistible. Actualizando el modelo de implementación de las bibliotecas escolares». A: *Bibliotecaescolar.info* [en línia], (6 d'agost 2017). <<http://bibliotecaescolarinfo.blogspot.com.es/2017/08/la-biblioteca-y-el-cambio-educativo-un.html>> [Consulta: 18 de maig de 2020].
5. Michèle Petit, *Lecturas: del espacio íntimo al espacio público*, México: FCE, 2001.

Les transformacions actuals en el marc de la comunitat educativa estan generant noves necessitats a les quals la biblioteca pot respondre.

generar els continguts dels llibres (i sobretot d'aquells destinats als infants), exposava que el que fa més por «és el propi gest de la lectura, que constitueix un distanciament, una manera de desviar-se (...). Els lectors i les lectores irri-ten perquè no es pot exercir massa ascendent sobre ells, perquè s'escapen». I és aquesta capacitat de desviar-se, de trobar dreceres no marcades o de buscar camins propis que ens ofereix la lectura el que està a l'origen de la nostra passió per llegir i de la nostra obstinació per les biblioteques escolars.

Unes biblioteques escolars que concebem no simplement com a espais on emmagatzemar la saviesa que creiem que hem de transmetre als nostres infants, sinó com a agents amb molta potencialitat per dotar de sòlides bases i per aprofundir en moltes de les petites revolucions educatives que s'estan portant a terme en els centres, per treballar en la integració dels diferents col·lectius que configuren una comunitat educativa i, sobretot, per democratitzar el saber i possibilitar l'accés lliure a la cultura a tots els infants, sigui quina sigui la seva condició social. Unes biblioteques escolars, doncs, que pensem com una eina política, un punt de partida per iniciar aquests camins propis que només una lectura crítica del món possibilita i que un «espai poblat de llibres» — com diria Teresa Colomer⁶ — facilita.

D'acord amb aquestes premisses, els perquè de la biblioteca escolar ens semblen fàcils d'exposar.

1. Perquè les transformacions actuals en el marc de la comunitat educativa estan generant noves necessitats a les quals la biblioteca pot respondre, tot posicionant-se com

un agent catalitzador del canvi i la millora educativa amb:

- la personalització dels aprenentatges
- la integració de les alfabetitzacions múltiples
- el treball per projectes
- la participació activa de l'alumnat en la construcció del coneixement
- l'accés a continguts de qualitat per al desenvolupament d'habilitats i competències
- el desenvolupament de curiositats intel·lectuals i hàbits de recerca
- la pràctica del pensament crític i creatiu
- la formació literària, la creació d'ambients lectors i nous models d'aprenentatge de la lectoescriptura
- l'accés a la cultura digital
- la necessitat d'espais i propostes per a l'aprofundiment
- el treball transversal i la docència col·lectiva i compartida
- la connexió amb l'entorn, la projecció i socialització dels aprenentatges
- l'equitat i la cohesió social.

2. Perquè les possibilitats de la biblioteca escolar són infinites a l'hora de donar suport al professorat, empoderar les famílies del centre i contribuir a una educació integral i significativa d'un alumnat amb interessos i necessitats diverses.

3. Perquè una revolució educativa que compti amb models diversos però actius i integrats de biblioteca escolar és una revolució que connecta els alumnes amb el patrimoni cultural i científic que els explica i ens explica. És una revolució que estimula la dimensió social i comunitària del centre. És una revolució que facilita l'aprenentatge personalitzat i el desenvolupament individual, més enllà de les temàtiques que l'aula o el currículum proposin en cada moment. És una revolució que estimula intel·lectualment tota la comunitat educativa. I és, en definitiva, una revolució que té la possibilitat d'anar molt més lluny.

6. Teresa Colomer, *Andar entre libros: la lectura literaria en la escuela*, México: FCE, 2005.

4. Perquè una revolució educativa que compati amb les biblioteques escolars serà, sens dubte, una revolució més inclusiva i més profunda.

Quina biblioteca escolar estàvem imaginant?

En aquest procés de reimaginar la biblioteca escolar, sovint emergeixen models diversos i molts dubtes. Com podem avançar cap a la construcció de nous usos de biblioteca escolar, sense oblidar-nos de quina és la seva essència?

Una sala plena de llibres més o menys organitzats és una biblioteca? Depèn. Podem considerar que el conjunt de racons de lectura que tenim a les aules són la nostra biblioteca? Depèn. Un programa d'activitats i accions d'animació a la lectura és un projecte de biblioteca? Depèn.

Però de què depèn? De què depèn que una biblioteca puguem considerar-la una biblioteca? Aquest conjunt de qüestions que són aparentment tan simples amaguen en el seu si algunes consideracions que ens semblen importants per avançar.

Maria Bohigas,⁷ en un article publicat al web de l'Associació de Mestres Rosa Sensat, ja assenyalava: «Una biblioteca necessita dues coses sense les quals caldrà canviar-ne el nom: un fons de llibres nodrit per les diverses disciplines

7. Maria Bohigas, «La gran insurrecció dels clàssics demana asil a les biblioteques», *Cartes elèctriques* [en línia], (12 de gener de 2017). <<http://clubeditor.blogspot.com/2017/01/la-gran-insurreccio-dels-classics.html>> [Consulta: 19/05/2020].

intel·lectuals i no subjecte a la immediatesa sinó a la perspectiva del temps, i un personal capaç de guiar els usuaris en la seva exploració de la cultura escrita». Aquesta consideració implica establir dos eixos bàsics a l'hora de pensar què pot ser una biblioteca escolar: per una banda, la col·lecció, que ha de ser fruit d'una selecció pensada i elaborada d'acord amb uns criteris determinats, per tal que respongui a les necessitats intel·lectuals i d'imaginació dels infants i la comunitat escolar a qui va dirigida; i, per altra, una tasca de mediació, cosa que implica una organització de la col·lecció en l'espai (pensada a partir de la mobilització del fons), però també una planificació prèvia de tot un seguit d'activitats i projectes per dinamitzar la col·lecció, al servei dels objectius educatius i de centre. L'existència o l'absència d'aquests dos eixos comporta l'existència o absència d'allò que podríem descriure, de manera mínima, com a biblioteca escolar.

En aquest sentit, doncs, la importància no rau tant en les dimensions de la col·lecció o de l'espai on aquesta està disposada. Pot existir una biblioteca escolar en centres que no comptin amb l'espai físic d'una biblioteca central, però sí amb una col·lecció repartida entre les aules i altres racons del centre, sempre que aquesta col·lecció hagi estat pensada a nivell global de centre, estigui organitzada i compti amb un pla de mediació i circulació. I pot donar-se el cas que centres que comptin amb l'espai de biblioteca escolar disposin només d'una col·lecció obsoleta, desconnectada del treball de les aules i sense cap pla de mediació que, en realitat, més que una biblioteca seria un petit cementiri de llibres mig oblidats.

Així, doncs, vam considerar que qualsevol projecte biblio(r)evolucionari hauria de tenir en compte la concepció de la biblioteca escolar com:

- un servei actiu, orientat al desenvolupament individual i col·lectiu de tota la comunitat educativa,
- integrat a la dinàmica quotidiana del centre,
- que s'articula a partir d'una col·lecció o un fons viu i construït d'acord amb uns criteris en revisió constant,
- i que pot oferir-se des d'un espai propi anomenat «biblioteca», estar distribuït per les aules i altres racons del centre, o combinar totes dues possibilitats.

Què es pretenia amb la Biblio(r)evolució?

La crida oberta proposava repensar el paper de la biblioteca escolar per tal d'imaginar projectes senzills i concrets, capaços d'obrir fórmules innovadores per respondre no només a les funcions intrínseques que se li suposen (la formació literària i la promoció de la lectura, el desenvolupament d'habilitats informacionals i el suport a la recerca), sinó també que impulsessin i visibilitzessin el potencial d'una biblioteca escolar viva i activa que s'orienta a donar suport als processos de transformació educativa dels centres.

La Biblio[r]evolució buscava, per tant, integrar la biblioteca escolar com un agent de revolució individual, col·lectiva i educativa, que impulsés un debat profund, transversal, participatiu i compartit sobre els possibles nous usos i models de la biblioteca escolar. Una crida que partia d'una idea clara: que no volíem posar al centre del debat el futur de les biblioteques escolars, sinó discutir, reflexionar i imaginar quines són les biblioteques escolars que tenen futur, partint de les realitats de cadascun dels centres.

Una biblioteca escolar ...		
És una col·lecció de recursos en moviment	que es configura s'organitza es distribueix es gestiona es dinamitza i s'ofereix	amb l'objectiu de respondre a les necessitats i horitzons del centre i al desenvolupament de la seva comunitat educativa.
I el conjunt d'accions que desenvolupa amb aquestes finalitats és l'essència del seu servei.		

Aquesta idea central de la biblioteca escolar com a aliada del canvi i la innovació educativa podria servir d'excusa per a una reflexió col·lectiva que impliqués el professorat, els infants, les famílies i altres possibles agents al voltant de microprojectes. I, així, consensuar les necessitats a les quals donar resposta i cocrear propostes originals i realistes des de la biblioteca escolar volgudes per tota la comunitat educativa.

En aquest sentit, la crida estava oberta a totes les escoles bressol i a tots els centres educatius d'infantil, primària i/o secundària de Catalunya que volguessin cocrear nous usos per a una biblioteca al servei dels horitzons i les necessitats pròpies de cada centre. Per tal de portar-ho a terme, la crida proposava:

- Acompanyar els centres implicats en un procés creatiu i col·laboratiu per repensar els usos de la seva biblioteca escolar, sobre la base de les necessitats i horitzons del centre.
- Ajudar-los a anar més enllà a partir de dinàmiques que generessin un debat ric sobre el potencial de la biblioteca escolar, no pensant només en les funcions intrínseques que se li suposen, sinó com a agent de transformació.
- Donar-los eines per pensar de manera racional i diferent els usos que podrien assumir les biblioteques dels centres participants, fos quin fos el punt de partida.

Als centres participants se'ls oferia:

- Acompanyament als centres participants per part d'un/a expert/a en biblioteca escolar durant el procés de creació de les propostes.
- Una guia metodològica amb exercicis, pistes i tècniques perquè cada escola dugués a terme el seu propi procés de canvi. Basada en el *design thinking*, el kit donava pautes per orientar la recerca-acció i la co-

creació, els processos de canvi, la presa de decisions i les solucions.⁸

- Inspiració, a través de dues vies principals: un document amb el títol «Us imagineu una biblioteca escolar que...», que donava accés a materials vinculats a pràctiques inspiradores d'arreu,⁹ i dues visites a centres educatius amb biblioteques escolars actives per conèixer directament algunes de les pràctiques.
- Formació pràctica amb tallers, diàlegs amb llibreters/es, especialistes i responsables de biblioteques escolars de referència.
- I, per acabar, una sèrie d'eines per tal de connectar els centres participants i interessats en la crida i a difondre les accions, els processos i les pràctiques portades a terme en cadascun dels centres a partir de la creació. Per això es van dissenyar trobades per compartir coneixements, reflexions i idees amb altres persones i centres educatius i una jornada final de celebració i intercanvi d'experiències en la qual es van presentar els processos de treball de les trenta experiències seleccionades i es van atorgar uns petits premis en metàl·lic com a reconeixement d'algunes de les experiències.

Un gran repte, petites solucions: els cinc camins de la Biblio-(r)evolució

Partint de la definició bàsica de la biblioteca escolar i de la proposta de reflexionar al voltant de les seves potencialitats, el que tenia sentit era centrar-nos en les pràctiques. Estàvem convençudes (i ho seguim estant un cop finalitzada la crida) que crear de manera col·lectiva nous usos, pràctiques i models de biblioteca escolar era la via més directa i profunda

8. Marta Roig; Anna Juan, *Com cocrear nous usos de la Biblioteca Escolar?: guia pràctica per dissenyar projectes senzills i concrets que facin avançar la biblioteca i la millora educativa del vostre centre* [en línia]. Barcelona: Fundació Jaume Bofill, 2018. <<https://educaciodemacat/crides/bibliorevolucio/guia-practica>> [Consulta: 19/05/2020].

9. Marta Roig; Anna Juan, *Us imagineu una biblioteca que...* [en línia]. Barcelona: Fundació Jaume Bofill, 2018. <<https://educaciodemacat/crides/bibliorevolucio/practiques-inspiradores>> [Consulta: 19/05/2020].

No volíem posar al centre del debat quin és el futur de les biblioteques escolars, sinó discutir, reflexionar i imaginar quines són les biblioteques escolars que tenen futur.

d'arribar a l'alumnat, al personal docent i a les famílies, de transformar la realitat de l'escola, i d'articular i visibilitzar, des de l'aplicació, un model de biblioteca escolar nou al servei de les necessitats i els horitzons de cada centre.

Però, com podíem orientar aquest procés de cocreació perquè realment emergissin projectes que anessin més enllà de les pràctiques habituals i quotidianes? La nostra proposta va ser oferir cinc camins, cinc recorreguts que convidaven a explorar les possibilitats de la biblioteca escolar des d'una perspectiva concreta.

Els 5 camins de la Biblio(r)evolució

La Biblio(r)evolució entén la biblioteca escolar no només com un espai físic amb una col·lecció de documents, sinó com:

1. Un agent de revolució educativa: de quines maneres la biblioteca pot donar suport als processos de transformació educativa dels centres.
2. Un agent d'equitat, participació i cohesió de la comunitat educativa.
3. Un agent dinamitzador cultural del centre.
4. Un laboratori per promoure i liderar un centre lector per naturalitzar la relació dels infants amb la lectura, construir des de la pràctica centres lectors i explorar possibilitats a l'hora de fer de la lectura i la literatura una de les línies medul·lars del centre educatiu.
5. Un agent d'impuls i participació activa per ajudar els joves a viure, aprendre i participar en el si d'una cultura digital.

D'aquests cinc camins van néixer moltes propostes per part dels centres, propostes útils, creatives i suggeridores. Si voleu saber-ne més, a continuació us n'ofereim una selecció.

5 consells a partir dels nostres aprenentatges

1. Creeu un equip impulsor amb membres de tota la comunitat educativa. Us recomanem que sigueu un mínim de tres persones i un màxim de vuit per assegurar l'operativitat dels processos de reflexió. La tipologia de membres ha de garantir una certa representativitat de tota la comunitat educativa i hauria d'integrar com a mínim un representant de l'equip directiu, un del personal docent i un de les famílies.
2. Organitzeu-vos! Marqueu la periodicitat de les vostres trobades de manera que pugueu mantenir un ritme de treball constant. Assigneu-vos i distribuïu rols i responsabilitats en funció de les fortaleses de cadascú, la disponibilitat i els interessos. És important que us dediqueu a allò que us agrada però no deixeu d'atrevir-vos amb reptes nous.
3. Investigueu: passar una petita enquesta per tota la comunitat educativa, fer entrevistes o organitzar una jornada de reflexió i participació són fórmules que us poden ajudar a conèixer els punts forts i punts febles del vostre projecte i les motivacions, necessitats i expectatives de tota la comunitat educativa sobre el centre i la biblioteca. Amb aquesta petita anàlisi tindreu el punt de partida per repensar el projecte de la vostra biblioteca.
4. Col·laboreu amb altres i busqueu inspiració. Busqueu idees inspiradores i bones pràctiques que puguin ajudar-vos a respondre als reptes del centre des de la biblioteca. En el proper apartat d'aquest document us n'ofereim unes quantes! I sumeu veus diverses de fora del centre (CRP, biblioteca pública, entitats socioeducatives, llibreries, responsables municipals d'educació, associacions culturals...). Segur que en la vos-

tra comunitat compteu amb professionals i institucions que podran aportar-vos visions fresques i referències noves per resoldre el vostre repte. Moltes persones pensant alhora en un mateix objectiu és una oportunitat que no es pot deixar passar!

5. Documenteu, compartiu i celebren! Al llarg del camí, mireu de recollir el procés per compartir les idees que vagin sortint amb tota la comunitat educativa i no oblideu celebrar-ho amb tothom quan hàgiu respost al repte marcat!

25 idees concretes que han donat bons resultats

A continuació us oferim 25 idees concretes que esperem que us resultin inspiradores i útils per biblió(r)evolucionar el vostre centre. Assenyalau-vos aquelles que us semblin més suggeridores i, si en coneixeu d'altres, anoteu-ne alguna referència per poder-les compartir amb l'equip impulsor.

5 idees per a una biblioteca escolar pensada com a agent de revolució educativa

1. Convideu experts o especialistes per tal que l'alumnat pugui entrevistar-los, escoltar una conferència seva, participar en un taller que ell proposi des de la seva expertesa, compartir amb un mentor/a...
2. Impulseu un club de lectura pedagògic per tal de crear espais de reflexió a partir de llibres i articles del fons sobre educació de l'escola.
3. Oferiu lots temàtics als estudiants i les seves famílies com a recurs per acompanyar els diversos aprenentatges de l'alumnat a partir de temàtiques concretes (matemàtiques, geografia, història, etc.), de necessitats educatives específiques (el coneixement de l'idioma si acaben d'arribar...) o de processos que s'estan vivint en l'àmbit familiar (l'arribada d'un germà, la separació dels pares, la mort d'un membre de la família...).
4. Creeu videotutorials, materials, tallers o tutories de suport a la recerca.

5. Creeu racons de biblioteca o convertiu la biblioteca en un espai de descoberta interactiva per estimular l'inici de possibles projectes o per enriquir els que teniu en funcionament. Trieu recursos, literatura i llibres de coneixements relacionats amb el tema i busqueu maneres originals de presentar-los que convidin els infants i joves a interactuar amb el contingut, generar preguntes...

5 idees per a una biblioteca escolar pensada com a agent d'equitat, participació i cohesió de la comunitat educativa

1. Poseu en marxa un programa de parelles lectores que es recomanin lectures i es trobin per llegir conjuntament de tant en tant. Les parelles poden ser d'infants de diferents nivells, de famílies, de docents... Us pot ajudar a configurar-vos com una comunitat educativa lectora i a acollir els infants, els docents o les famílies acabades d'arribar.
2. Proposeu tertúlies literàries i clubs de lectura per a famílies i personal del centre.
3. Poseu en marxa un canal d'audiocontes o gravacions de fragments literaris. És tan senzill com convidar les famílies, els mestres i els alumnes a gravar un àudio de la lectura d'un conte, un poema o un fragment del seu llibre preferit. Les famílies i l'alumnat se'ls podran escoltar a casa, amb uns auriculars a la biblioteca o fins i tot podeu fer servir els talls de veu com a timbre per marcar l'inici de la jornada, els canvis de classe...
4. Obriu la biblioteca a les experteses de docents, infants i famílies, tot organitzant petits tallers amb ells o creant un espai al web de petites videoconferències, on tots ells puguin compartir la seva preparació al voltant d'un tema amb la resta de la comunitat.
5. Participeu en seminaris i grups de treball de biblioteques escolars per compartir reptes i accions conjuntes i integreu altres agents del territori i les diverses veus de la comunitat educativa.

5 idees per a una biblioteca escolar pensada com a agent de dinamització cultural del centre

1. Impulseu un programa de sortides culturals i científiques que estimulin i enriqueixin l'alumnat i les seves famílies i connectin el centre amb professionals i institucions del barri, el poble o la ciutat.
2. Acosteu l'obra de creadors presents al fons de la biblioteca a les aules, a través de visites, tallers, projectes i *masterclasses* d'autors.
3. Creeu exposicions interactives, instal·lacions i ambients immersius inspirats en obres del fons de la biblioteca escolar i els projectes de les aules.
4. Penseu projectes que promoguin el vincle entre la literatura i altres llenguatges artístics.
5. Dissenyeu un projecte de treball compartit i personalitzat amb les biblioteques i les llibreries de referència, que vagi més enllà de les sortides o visites escolars puntuals.

5 idees per a una biblioteca escolar pensada com a laboratori per liderar un centre lector

1. Impulseu projectes i tallers literaris a les aules, com a fórmula per al desenvolupament de la competència literària i la millora de la competència lectora.
2. Convideu els infants i joves a seguir de primera mà tot el procés de creació d'un llibre. Entendre com es crea, s'edita i es publica una novel·la, un àlbum il·lustrat o un llibre de coneixements els oferirà claus valuosíssimes per a la valoració i comprensió de les obres.
3. Elaboreu seleccions i maletes de lectures de llibres de cara a Sant Jordi, Nadal o l'estiu per facilitar la lectura per plaer en el context familiar.
4. Avalueu de manera constant i col·lectiva l'acompanyament de la lectoescriptura i les accions del PLEC i vetlleu per la diversitat i

la qualitat del fons de les biblioteques d'aula i de la biblioteca escolar.

- Amplieu el concepte de lectura i feu possibles espais i moments per a la lectura visual, la lectura tàctil, la lectura digital, la lectura en veu alta per part del docent, la lectura guiada, la conversa literària...

5 idees per a una biblioteca escolar pensada com a agent d'accés i participació a la cultura digital

- Doteu la biblioteca d'una col·lecció digital interessant. Seleccioneu recursos diversos i de qualitat —llibres electrònics, literatura pròpiament digital, pàgines web, apps, videojocs, documentals, sèries i cinema...—. Plantegeu-vos la possibilitat de subscriure-us a plataformes de continguts digitals. Identifiqueu bones eines d'accés i organització de tots aquests recursos.
- Munteu trobades virtuals amb autors estrangers, amb clubs de lectura d'altres escoles o proposeu l'ús de plataformes digitals (blogs, fòrums, xarxes socials de lectors/es...) que facilitin la socialització de l'experiència lectora.
- Formeu els docents, els estudiants i les famílies en literatura digital infantil i juvenil, en alfabetització digital, en competència ficcional, en criteris d'anàlisi i selecció de continguts digitals per a la biblioteca: apps, videojocs, sèries, pel·lícules, documentals, música, etc.
- Organitzeu una viquimarató, per tal que els joves puguin traduir, ampliar, actualitzar o corregir articles de la viquipèdia i fer una reflexió sobre el seu paper en la construcció de coneixement en l'àmbit digital.
- Incorporeu tecnologies interactives en el propi espai de la biblioteca (espais *maker*, racons de ficció digital, ús dels codis QR per a recomanacions, etc.).

Us sumeu a la Biblio(r)evolució?

Bibliografia

BOHIGAS Maria. «La gran insurrecció dels clàssics demana asil a les biblioteques», *Cartes elèctriques* [en línia]. 12 de gener de 2017. <<http://clubeditor.blogspot.com/2017/01/la-gran-insurreccio-dels-classics.html>> [Consulta: 19/05/2020].

CARBONELL, Jaume. «Les tres primaveres pedagògiques», *El Diari de l'Educació* [en línia]. 2016. <<http://diarieducacio.cat/les-tres-primaveres-pedagogiques/>> [Consulta: 19/05/2020].

COLOMER, Teresa. *Andar entre libros: la lectura literaria en la escuela*. México: FCE, 2005.

«Crides: Educació demà». *educaciodemà.cat* [en línia]. Barcelona: Fundació Jaume Bofill, 2020. <<https://www.educaciodemà.cat/crides/hack-school/>> [Consulta: 19/05/2020].

Departament d'Educació. «Biblioteca escolar: nous reptes» A: XTEC: *Formació Interna de Centre (FIC)* [en línia]. Barcelona: Departament d'Educació, 2019. <http://xtec.gencat.cat/ca/formacio/formaciogeneralprofessorat/curriculum-competencies-avaluacio/fic/itineraris/guiats/inf_prim/biblioteca-escolar-nous-reptes/> [Consulta: 19/05/2020].

DURBAN, Glòria. «La biblioteca y el cambio educativo: un binomio irresistible. Actualizando el modelo de implementación de las bibliotecas escolares». A: *Bibliotecaescolar.info* [en línia]. 2017. <<http://bibliotecaescolarinfo.blogspot.com.es/2017/08/la-biblioteca-y-el-cambio-educativo-un.html>> [Consulta: 19/05/2020].

MAS, Mireia; COSIALS, Àlex. «Crida Biblio(r)evolució». A: *Educació demà* [en línia]. Barcelona: Fundació Jaume Bofill, 2017. <<https://educaciodemà.cat/crides/bibliorevolucio/bibliorevolucio>> [Consulta: 19/05/2020].

PETIT, Michèle. *Lecturas: del espacio íntimo al espacio público*. México: FCE, 2001.

ROIG, Marta; JUAN, Anna. *Com cocrear nous usos de la Biblioteca Escolar?: guia pràctica per dissenyar projectes senzills i concrets que facin avançar la biblioteca i la millora educativa del vostre centre* [en línia]. Barcelona: Fundació Jaume Bofill, 2018. <<https://educaciodemà.cat/crides/bibliorevolucio/guia-practica>> [Consulta: 19/05/2020].

ROIG, Marta; JUAN, Anna. *Us imagineu una biblioteca que...* [en línia]. Barcelona: Fundació Jaume Bofill, 2018. <<https://educaciodemà.cat/crides/bibliorevolucio/practiques-inspiradores>> [Consulta: 19/05/2020]. ■